

REPUBLIKA SRPSKA
VLADA

PRIJEDLOG
(po hitnom postupku)

ZAKON
O IZMJENI ZAKONA
O OTPISU POTRAŽIVANJA

Banja Luka, jun 2024. godine

**Prijedlog
(po hitnom postupku)**

**ZAKON
O IZMJENI ZAKONA
O OTPISU POTRAŽIVANJA**

Član 1.

U Zakonu o otpisu potraživanja („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 32/02, 83/05, 34/09 i 112/23) u članu 4v. u stavu 1. riječi: „1. jula 2024. godine“ zamjenjuju se riječima: „1. januara 2025. godine“.

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Broj:
Datum:

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Nenad Stevandić

OBRAZLOŽENJE
PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O OTPISU POTRAŽIVANJA
(po hitnom postupku)

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. t. 6, 7. i 18. Ustava Republike Srpske, prema kojima Republika Srpska uređuje i osigurava bankarski i poreski sistem, kao i druge odnose od interesa za Republiku Srpsku u skladu sa Ustavom Republike Srpske.

Članom 70. tačka 2. Ustava Republike Srpske propisano je da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opšte akte.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA NORMATIVNOPRAVNE TEHNIKE

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo, broj: 22.03-020-1718/24 od 14. juna 2024. godine, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. tačka 7. Ustava Republike Srpske, prema kojem Republika uređuje i obezbjeđuje bankarski i poreski sistem, a prema članu 70. Ustava, Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su u potrebi uspostavljanja pravnih pretpostavki za efikasniju naplatu poreskih obaveza, a kojima bi se olakšao finansijski položaj privrednih društava i poboljšala njihova tekuća likvidnost, imajući u vidu trenutnu krizu na globalnom tržištu.

Ovim prijedlogom stvara se pravni okvir da se poreskim obveznicima koji imaju neizmirene poreske obaveze dospjele do 31. decembra 2023. godine, izmirenjem cjelokupnog iznosa glavnog duga i troškova postupka prinudne naplate, otpišu potraživanja kamata, pod uslovom da se glavni dug izmiri do 1. januara 2025. godine.

Ovaj sekretarijat konstatuje da je obrađivač, u skladu sa članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20), naveo razloge za hitno donošenje ovog zakona.

Sekretarijat konstatuje da je Zakon usklađen sa Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14).

Budući da je Republički sekretarijat za zakonodavstvo utvrdio da je ovaj prijedlog usklađen sa Ustavom, pravnim sistemom Republike i Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske, mišljenja smo da se Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o otpisu potraživanja (po hitnom postupku) može uputiti dalje na razmatranje.

III USKLAĐENOST SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

Prema Mišljenju Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju, broj: 17.03-020-1724/24 od 17. juna 2024. godine, a nakon uvida u propise Evropske unije i analize Prijedloga zakona o izmjeni Zakona o otpisu potraživanja (po hitnom postupku), nisu ustanovljeni obavezujući sekundarni izvori prava relevantni za predmet uređivanja dostavljenog prijedloga.

Zbog toga u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „Neprimjenjivo“.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Narodna skupština Republike Srpske usvojila je Zakon o izmjeni Zakona o otpisu potraživanja („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 112/23) na Sedmoj redovnoj sjednici, održanoj 14. decembra 2023. godine.

Tim Zakonom, a s ciljem stvaranja stimulativnog pravnog osnova za efikasniju naplatu potraživanja koji ima Republika Srpska prema dužnicima po osnovu glavnog poreskog duga, utvrđeno je da onim poreskim dužnicima koji do 1. jula 2024. godine plate glavni poreski dug dospio za plaćanje najkasnije do 31. decembra 2022. godine, otpisuje se kamata u cijelosti. U redovnim okolnostima potreba za donošenjem ovakvog zakona ne postoji, jer su poreski dužnici u skladu sa zakonima dužni da sve svoje obaveze ispunjavaju. Međutim, u trenutcima krize izazvane dugotrajnom pandemijom virusa Sars Cov-19, a nakon toga poremećajima na globalnom tržištu, usljed ratnih dešavanja u Ukrajini, a sad i na Bliskom istoku, koja su izazvala veoma visoku inflaciju, pojavila se potreba za stvaranjem mogućnosti poreskim dužnicima da unaprijede tekuću likvidnost. Naime, država kao aktivni poreski subjekt zakonima ustanovljava i nameće obaveze svim licima koja se nalaze pod njenom poreskom jurisdikcijom. U skladu sa načelom zakonitosti i normom sadržanom u članu 62. Ustava Republike Srpske, poreske obaveze, uključujući i obavezu plaćanja poreskog duga sa pripadajućom kamatom, mogu se ustanoviti ili ukinuti isključivo aktom zakonske pravne snage. Poreski dužnici se moraju ovakvim zahtjevima povinovati, te nije dozvoljeno pregovaranje između poreske administracije i dužnika u pogledu postojanja i visine poreske obaveze. Kada se desi događaj koji može da se podvede pod zakonski opis oporezivog događaja, nastaje poreska obaveza. U situaciji kada poreski dužnik ne izvrši u roku zakonsku obavezu, Poreska uprava pokreće postupak prinudne naplate u kome se namiruje u pogledu glavnog duga i sa pripadajućom kamatom i troškovima postupka prinudne naplate.

Donošenjem važećeg zakona država kao titular subjektivnog poreskog prava iskazala je akt dobre volje prema poreskim obveznicima, privrednim društvima i preduzetnicima. Pojedini privredni subjekti su tokom proteklih kriznih godina izbjegavali izmirenje poreskih obaveza, težeći da se na taj način makar privremeno finansijski rasterete. Dosljednom primjenom poreskih propisa, te pokretanjem postupka prinudne naplate, Poreska uprava bi direktno „ugrozila“ opstanak velikog broja privrednih subjekata čija su se dugovanja po osnovu neplaćenih obaveza značajno uvećala i po osnovu obračunate kamate. Intencija predlagača je da se kreiranjem ovog alternativnog pravnog osnova izbjegne gušenje privrednih aktivnosti. Sa druge strane, Republika, kao nosilac potraživanja ima pravo i mogućnost da odlučuje, svakako u zakonskoj formi, o dugovima prema njoj, samim tim i o dugovima po osnovu kamate i sporednih poreskih potraživanja. Tako, stimulisanjem poreskih dužnika da izmire glavni poreski dug, uz istovremeni otpis obaveza po osnovu kamate obračunate na taj dug, stvaraju se uslovi za bolju naplatu predmetnih poreskih obaveza uz istovremeno rasterećenje poreskih obveznika, da bi oni bili u mogućnosti da redovno plaćaju svoje tekuće obaveze, čime se istovremeno stvaraju uslovi za oporavak privrede i razvoj preduzetništva.

Važeće zakonsko rješenje mogu da iskoriste i poreski dužnici kojima je odobreno odgađanje plaćanja poreskog duga i na koji je zaračunata kamata do dana konačnog izmirenja tog poreskog duga (buduća kamata).

Slična zakonska rješenja postoje u Federaciji BiH i u svim zemljama u okruženju (Republika Srbija – Zakon o uslovnom otpisu kamata i mirovanju poreskog duga, Crna Gora – Zakon o reprogramu poreskog potraživanja, Republika Hrvatska – Zakon o naplati poreznog duga fizičkih osoba i Federacija BiH – Zakon o visini stope zatezne kamate na javne prihode) kojima te zemlje za različite periode i u različitim iznosima vrše otpis kamate ili čak i dijela

glavnog duga. Institut otpisa poreske kamate služi kao jedan od alata za naplatu glavnog poreskog duga, odnosno izvorno nastale poreske obaveze, koji je značajan u svim naprijed pomenutim zemljama.

Na zahtjev dijela poslovne zajednice da se produži rok za korišćenje predmetne mogućnosti uplate glavnog duga uz otpis kamate, kao i na osnovu analize stepena korišćenja predmetne pogodnosti po odredbama važećeg zakona, ovim zakonom predviđeno je produženje roka za uplatu poreskog duga na 1. januar 2025. godine, odnosno za dodatnih šest mjeseci u odnosu na važeće zakonsko rješenje.

V RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20) data je mogućnost, izuzetno, za donošenje zakona po hitnom postupku u slučaju kada se zakonom uređuju pitanja i odnosi nastali usljed okolnosti koje nisu mogle da se predvide, a ne donošenje zakona bi moglo prouzrokovati štetne posljedice po život i zdravlje ljudi, bezbjednost Republike i rad organa i organizacija, te ako je to u opštem interesu.

Vlada predloženim odredbama Zakona nastoji da produži važeći stimulativan pravni osnov za efikasniju naplatu potraživanja koje ima Republika Srpska prema dužnicima po osnovu glavnog poreskog duga za dodatnih šest mjeseci.

Intencija predlagača je da se produženjem ovog alternativnog pravnog osnova izbjegne gušenje privrednih aktivnosti izazvanih dugotrajnom ekonomskim poremećajima, odnosno da se olakša finansijski položaj privrednih subjekata pogođenih efektima ekonomske krize, održi tekuća likvidnost i podstakne zapošljavanje u privredi.

Pored navedenog, ustavno je pravo zakonodavca da sprovođenjem odgovarajuće poreske politike uredi poreski sistem i sve bitne elemente oporezivanja, pa tako i naplatu poreza, poreskih obaveza, odnosno izmirenje poreskog duga kako je propisano predloženim zakonskim rješenjem, a sve s ciljem olakšavanja finansijskog položaja privrednih subjekata pogođenih posljedicama ekonomske krize.

Iz navedenih razloga, ovaj zakon je neophodno donijeti u što kraćem roku, a to podrazumijeva njegovo donošenje u hitnoj proceduri.

VI OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. mijenja se član 4v. stav 1. na način da se produžava rok za uplatu poreskog duga na 1. januar 2025. godine, odnosno za dodatnih šest mjeseci u odnosu na važeće zakonsko rješenje.

Članom 2. propisuje se stupanje na snagu ovog zakona i predviđeno je stupanje na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

VII EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Predloženim zakonom nastoji se naplatiti dio poreskog duga koji je dospio za plaćanje do 31. decembra 2022. godine, te istovremeno pomoći privrednim subjektima koji su manje ili više zapali u probleme sa likvidnošću usljed ekonomskih poremećaja na globalnom nivou. Na predloženi način bi se povećalo izmirenje glavnog poreskog duga, uz rasterećenje dužnika za dospjeli iznos kamate. S obzirom na to da bi se poreskim dužnicima otpisao određeni iznos kamate, očekuje se da bi to podstaklo izmirenje glavnog duga.

Polugodišnjom primjenom važećeg zakona, u periodu od njegovog stupanja na snagu do 10. juna 2024. godine, po osnovu glavnog duga i troškova postupka prinudne naplate

ukupno je izmireno 3.725.073,82 KM, dok kamata otpisana po tom osnovu u iznosu od 1.847.593,90 KM.

Na osnovu navedenog, očekuju se slični efekti i po predloženom zakonom.

ZAKON O OTPISU POTRAŽIVANJA
(Tekst predložene izmjene ugrađen u osnovni tekst Zakona)

Član 4v.

(1) Poreskom dužniku koji do **1. januara 2025. godine** izmiri cjelokupan iznos glavnog poreskog duga i troškove postupka prinudne naplate dospjelih za plaćanje do 31. decembra 2022. godine, otpisaće se pripadajuća kamata po tom osnovu.

(2) Postupak otpisa potraživanja po osnovu kamata pokreće se zahtjevom za otpis potraživanja, koji se podnosi Poreskoj upravi.

(3) Obrazac zahtjeva za otpis potraživanja po osnovu kamata propisuje direktor Poreske uprave u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona.

(4) O zahtjevu za otpis potraživanja po osnovu kamate, rješenjem odlučuje direktor Poreske uprave.